

Аңсышәала – 105 шықәса

Адыңәалара

Ахәынтқарра Ахада Аслан Бжәния агәзет «Аңсны» аредакция аусзуоцәа 105 шықәсәтәи риубилеи рыдыныхәалейт.

Аиубилейтә хәылқазәфәи Ахәынтқарра Ахада икынтәи адыңәалара дапхейт Ахәынтқарра Ахада Иусбарта аиҳабы Абесалом Кәарчи.

«Хәзтоу ашықәс бейоуп хтәылазы акыр зтәзкуа ахтыскәа рыла: аңсуа культури алитератури иналукааша русзуо Дырымт Гәлиа диижьтәи 150 шықәса атреи уи аредактор хадас дызмәз аңсуа агәзет «Аңсны» рапхәтәи аномер тьтәи 105 шықәса атреи.

Агәзет рапхәтәи аномер атытра даара акрызтәзкуа хтысны икалейт аңсуа милаттә кыпцх азы. Шәатаркәысгы, редакторсгы даман аркаш, жәлар рпоет Дырымт Гәлиа. Агәзет аҗиара амәа хьантан, иуадашын, аха ус шакәызгы, аңсуа милаттә рәахәи зхәоз акәны икан. «Аңсны» рапхәтәи аңсышәала итытуаз гәзетын, уи аңсуа жәлар рмилиаттә хдырра, рбызшәеи ркультуреи рыҗиара, иара убас жәлар рдоухәтә тынха апропаганда азури рҗеи акыр зтәзкуа ароль нанәзетит.

Агәзет атытра аналыршаха рапхәтәи амшкәа инадыркны аредакцияҗеи аус руан хтәылаҗеи еицырдыруаз атарауааи ашәкәышәәи. Агәзет адакәкәа ирнылон Иуа Коғониа, Самсон Чанба, Зәз Дарсалиа ухәа иналукааша аңсуа интеллигенция рхәтарнакцәа азәыршәи ражәеинраалакәа, рочерккәа, ражәабжкәа, рыдраматә рҗеиамтәкәа.

Ари атыжымта иуазкәымтхо Аңсны Ахәынтқарра ашыкәгыларә аета-

пкәа зегьы ртоурых иадхәалоуп. «Агәзет «Аңсны» 1992-1993 шш. рзы Аңсны жәлар Рҗынцәтәылатә еибашьраан аеспубликаҗеи имәаҗысуаз ахтыскәа рзы адырра ақатаразы ауалцша нанәзон. Агәзет усқан Гәдоутә итытцун. Аибашьра аамтә иалагзаны агәзет 70 номер тьтәит. Агәзет аусзуоцәагы аибашьра иалахәын, урт рахьынтә хык аибашьракынтә изыхнымхәит. Иҗахаз афырхәцәа ргәалашәара наунагза хгәтәҗеи ианхоит», - иазгәатоуп Ахәынтқарра Ахада икайтәз адыңәалараҗеи.

Аслан Бжәния ажелари хәтәла иара ихәзәлеи агәзет анапхгәри аусзуоцәа зегьы итабуп хәа рейхәейт иадырпшуа азанаатдырреи аус гәыкала азнейреи рзы. Иара згышәа еидагыло аҗар рзанааттә җазара аштырхәҗеи ицхыраагза дуны икоу аветеранцәа рывабаа чыдала иазгәейт.

Ишдыру еицш, 105 шықәса рыфундқала акәзар, агәзет «Аңсны», «Аңсны қацш», «Аңсны» анапхгәра акны икан аредакторцәа: Дырымт Гәлиа инашс аамтәла Самсон Чанба, Миха Лакрба, Нестор Таркыыл, Мушьни Ахашба, Нестор Абжарба, Рушьни Гадлиа, Николаи Киут, Руфет Бьтәба, Сергеи Кәыгцниа, Борис Тьжәба, Владимир Қапба (арт зегьы рыпцәзаара иалцхейт), Енвер Ажыба. Уажәи агәзет аредактор хадас дыкоуп Ахра Анкәаб.

«Шәара шәредакцияҗеи иахьагыи уи аңсаоцәа иацдыркыз зейҗакам атрадициякәа рынагзара иаҗеуп. Иахьа «Аңсны» – аҗәыла ауаажәларратә, аекономикатә, аполитикатә хтыскәа аазырпшуа уаажәларра-политикатә гәзетуп», - иазгәатоуп адыңәалараҗеи. Ахәынтқарра Ахада агәзет аредакция аколлектив ирзейҗәишәейт аҗәабзиара, агәамч, аҗеиаратә еихьзаракәа.

Аңсны Ахада Иусцқакәа

«Аңсны Ахәынтқарра зәацсәзтәыз ажурналист» хәа ахәтыртә хзы рыхтцаразы

Аңсуа журналистикаҗеи шыкәсырацәала, лтшәабзиала русуразы, агәзет «Аңсны» 105 шықәса ахытцра ахәтыр азы «Аңсны Ахәынтқарра зәацсәзтәыз ажурналист» хәа ахәтыртә хзы рыхтцәаит агәзет «Аңсны» аредакция аусзуоцәа:

«Аңсны Ахәынтқарра акультура зәацсәзтәыз аусзуо» хәа ахәтыртә хзы рыхтцаразы

Амилаттә журналистика аҗеиараҗеи рлагалазы, акыпцх акны рылшамтәкәа рзы, агәзет «Аңсны» 105 шықәса ахытцра инамаданы «Аңсны Ахәынтқарра акультура зәацсәзтәыз аусзуо» хәа ахәтыртә хзы рыхтцәаит агәзет «Аңсны» аредакция аусзуоцәа:

Анкәаб Ахра Владимир-иҗа

Гәажәба Алиса Беслан-иҗа
Торчуа Шарида Радион-иҗа
Жыба Альбина Виачеслав-иҗа
Лашәриа Елана Рауль-иҗа
А.Бжәния,
Аңсны Ахәынтқарра Ахада
Акәа ак., 2024 ш. апрель 23
№118

Инацшәба Кристина Иван-иҗа
Қаҗыиа Борис Кәацәча-иҗа
Сабекиа Наира Шоҗа-иҗа
Сақания Стелла Гәырам-иҗа
Хашба Хыбла Цьумка-иҗа
А.Бжәния,
Аңсны Ахәынтқарра Ахада
Акәа ак., 2024 ш. апрель 23
№119

Аслан Бжәния иецәажәара акнытә

(Алгарта)

ианцәоит, уи инамаданы, жәахәарада, аңсышәәцәа здыкыло атыцкәа рхыпхьазара аизырхара азтәара ыкәгылоит. «Иахәауада, хәра аңсышәаразы зегьы рыла иманшәалоу аҗагылазашәкәа аҗахамтар? Хәппонентцәа лассы-лассы адгьылкәа рхархәаразы аецныхәкәа хәртоит. Иаагозар, зтәкыра 300 нызкь гектар инарзынапшуа Аңсны Мрагыларатәи ахәтә – Очамчыра, Ткәарчал, Гәл арайонкәа. Иарбоу апрокет анагзаразы иаҗаххоит 100-150 гектар адгьыл. Аппозиция ахәтарнакцәа ажелар рыхәтәк ари апрокет хәарта алам, уимоу иахпыхагоуп хәа агәра ддыргейт. Аха аус аҗеи уи хра злоу проектны икоуп. Ари еитамтцәа амазара аазхәало уааа, хәра хәхь иааны хекономика аҗеиара иацхраалоит, хбиуцет ахь ашәахтәкәа аларгалалоит. Арт ахәшәалахәкәа ашкәкәеи ахәышәәыртәкәеи рыргылареи реиҗашәкәыргылареи, ххәыцкәа рыкрыҗареи, реилахәареи, реиэхәыҗареи рзы ххәынтқарра алшаракәа ишиашоу ианыпшуеит. Ашәахтәшәәцәа ахәынтқарратә биуцет ахь иаларгало ашәәтәкәа штыцтеит, убри аан урт изейцшараалак аполитикатә зинкәа роузом. Апартаменткәа раахәара Аңснытәи аҗәылауәра акала иадхәаланы икам», - ихәейт Ахәынтқарра Ахада.

«Сара Аңсны Ахәынтқарра Ахадас сыканаты, уи Аконституция ахьчара тәкхыкәрас исыднаты, адгьыл аҗиара аганахьала изакәызаалак алацәажәаракәа залыршахом. Сукура зегьы ххәыцкәа иахьрызхаша, иахьынхаша Хәцәдгьыл аҗеиара, уи аҗеицш бзиа ашыкәыргыларә иазкуп. Уаха даҗеи мәакгы хәмазам!» - ахәамтә кәитцет Аслан Бжәния.

Аслан Бжәния агәра ганы дыкоуп апартаменткәа Аңсны гәахәарыла ишаархәало Урыстәыла икәынхо аңсуаа ирзааигәоу ажеларкәа рхәтарнакәа – адыгаа, ачеркьесцәа, аҗабардакәа, ауацсаа. «Шәгәи ишпаанаго, уи аиашьаратә жәларкәа реи-зааигәара иацымхраазои? Хәра урт

еихә лассы-лассы иахбалойт. Уахьгы-анахьгы аҗәацәаракәа апырцар, хәиниалар, аусеицуреи аимабзиаратә еизыкәаашәкәеи хәбжәалар, уи хра злоу усзәми нас? Хкультуреи хмилиаттә хәтәшәарей ирзейҗәзәми уи?» - ахәтәкахьала азтәаракәа ыкәыргылейт Ахәынтқарра Ахада Аслан Бжәния.

Урыстәыла Украина имәацнаго ичыдоу арратә операция Аңсны Урыстәылеи ирыбжәоу аизыкәаашәкәа акала ирпыхагамхәзетит.

«Урыстәыла Аңсны адгыларә атара, асоциал-економикатә җеиара ацхыраара аганахьала ахәхьы иагаз ахыдцәкәа зегьы рынагзара алыршахоит», - Аңсуа телехәацшра иаитәз аинтервью аҗеи абас ихәейт Ахәынтқарра Ахада Аслан Бжәния.

Ахәынтқарра Ахада агәра ганы дыкоуп, Урыстәыла уажәи изхысуа аҗышәараҗеи ишахәтоу ала, иаиарала ишахысуа. «Сара агәра ганы сыкоуп, ичыдоу арратә операция иаиарала ишхыркәшахо», - ихәейт Аслан Бжәния.

Ахәынтқарра Ахада иажәкәа рыла, ичыдоу арратә операция амәацгәра инадхәаланы ишыкәгылаз аҗагылазашәа иахнарбейт хәпхьаҗа иалкаау аидгыларакәа раццара акыр аҗақы шаиуа.

«Ари адунеи аҗеи хазы аҗәзареи хәзхәтәла аполитика амәацгәри зыло ахәынтқарракәа зынза имацхоит. Ахәтә политика амәацгәразы иазхо аресурскәа ахәынтқарракәа зегьы ироурым. Уажәи имәаҗысуеит, ус иухәар кәлозар, изаамтәнитәиу аишшара. Икоуп европаа, хзәтә хәыцшәеи, хзәтә хыкәкәеи змоу. Хәра хәтыр ақәахцәоит Европатәи акультура, азәыршәи уи ибзианы ирдыруеит, аха уажәи зыҗбахә хәмоу аклассикатә европатәи акультура акәзам. Уажәи хәзләцәажәо, Европейи Еиду Америкатәи Аштаткәеи, Урыстәылеи уи иадгыло аҗәылакәеи ргәаанагәри рҗахәкәа ақәыҗәғәаратә кәзшә аманы рыдцаларазы имәацгыро аҗәзшәаракәа ртәи ауп», - адунеи аҗеи икоу аҗагылазашәа дахцәажәо,

Нестор Лакоба диижьтәи 131 шықәса тит

(Алгарта)

лон итып, акны мацара акәымкәа, амәақәа, акахуажәыртәкәа ркны. Абри аамтәзы, чыдала 1921-1931 шықәскәа рзы Аҗсны "насып, змоу, ишәтыкакачуа" аҗәыла хәа азырхәон. Ирацәааны апоетцәа, ашәкәышәәцәа, арежиссиорцәа абрахь иаауан, аҗеиҗәкәыртә рыпшәауан. Убарт иреиуан: К.Паустовски, В.Каменски, З.Рихтер, С.Есенин, В.Шершеневич, М.Шагиниан, М.Горки, А.Белый, И.Бабель, М.Булгаков, О.Мандельштам, Н.Фореҗер, П.Павленко, В.Шишков ухәа егыртгы. Лассы-лассы сәсцәаны Аҗсныкәа иаалон Л.Троцки, И.Сталин, Л.Каменев, Г.Зиновиев, Н.Бухарин, А.Рыков, В.Молотов, Ф.Зержински, А.Микоиан ухәа азәыршәи.

Лакоба иҗахын Аҗсны Қырттәыла иадхны, РСФСР алатцара. 1935 шықәса анцәамтәзы Сталин Лакоба иахь ахышәышәытра ду ааирпшуа далагеит, идыргалоит Москвакәа аусура диасырц, аха мап аҗеикуеит. Аҗоурыхтәаа Станислав Лакоба илашыкәыртәҗәеи ала, Н.А.Лакоба идыргалон аҗоуцәкәтәи аускәа рзы Жәлар Ркомиссариаат ахантәаы итып.

Лакоба далахәын СССР Аконституция җыц здыкылаз Асоветкәа аабатәи Зегьейдгылоутәи реизара чыда (1936 ш. ноиабр 25 – декабр 5). Аҗсныкәа даныхынхә, мышкәкәа аацуаны Қарт имәаҗысуаз апар-

иазгәейт Аслан Бжәния.

Аҗәылакәа жәпакы Аңсны ахыпшымра шазхарымтогыи, Ахәынтқарра Ахада Аңсны Урыстәылеи ирыбжәоу аишәзаратәи аидгыларатәи аизыкәаашәкәа аринахысгы ишыҗәғәахо, насгыи уи Аңсны ахәынтқарратә шыкәгылареи аекономикейи рыргәғәара ишацхрауа азы агәра ганы дыкоуп.

Ахәынтқарра Ахада Аслан Бжәния Аңсуа телехәацшра иаитәз аинтервью аҗеи В.Г.Арзынба ихьз зху Жәларбжәаратәи ахәирбағәаза «Акәа» ареконтрукциейи аусура аларгәри ирызку апрокет ду анагзара атәи далацәажәейт. «Хәра уаанза ахәирбағәаза аиҗашәкәыргыларә еицш икоу апрокет ду анагзара аҗышәа хәмазамыт. Убри акнытә, ауадафракәа цәыртцетит, жәахәарада, аха збашәа змам акгыи ыкәзам», - ихәейт иара.

Ахәынтқарра Ахада агәра ганы дыкоуп, «30 шықәса раахыс ус игылоу Жәларбжәаратәи ахәиртә бағәаза «Акәа» ареконтрукция Аңсны ахәынтқарразы акрызтәзкуа, аҗоурыхтә цакы змоу апрокеткәа иреиуоуп. Ахәиртә бағәаза ареконтрукция анхыркәшаалак анашс, жәларбжәаратәи астандарткәа ирыкәшәо икалоит, еиуеицшым ахәирплан хккәа аднакылоит. Ари аҗыза аинвестицәатәи апрокет анагзара аҗәылауаа транспортлә реиқәыртәи, иара убас аңсышәәцәа рхыпхьазара аизырхара, аҗәыла аекономикатә җеиара гәғәала ацхраара алнаршоит.

Иара убас, Ахәынтқарра Ахада атуристцәа рыдкыларә аобиеткәа рыргыларә азтәарагыи ахшышәышәытра аитет. «Асасаиртәтәи бизнес аҗеи иалагалаз аҗақәа рырхынхәаразы 10-15 шықәса инарзынапшуа иаҗаххоит. Ас еицш икоу афинанстә модель зегьы ирнаалзом. Хәра иарбоу ахырхәртәла активла аус хәмур, усқан хтәылаҗеи гәғәала аҗеиара иаҗеи атуристтә усхы хәузом. Атыхәтәнтәи аамтәзы аҗагылазашәа акыр еиҗхейт, уи угәи иаамыхәар залшәзом», - ихәейт Аслан Бжәния.

Акыпцх иазирхейт
Б.Қаҗыиа

коба иҗысы ихытәанза Бериа иоуп сызшыз хәа ихәейт хәа.

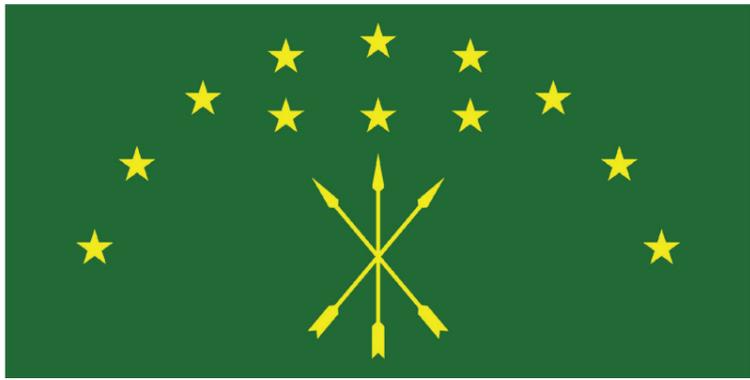
Лакоба иҗысыбаф Акәаҗа иааргеит 1936 шықәса ианвар 1 азы. Иҗысыҗраҗеи жәанызкышкы инареханы ажелар еизейт. Аамтәкәак анцы Лакоба "ажәлар драбоуп" хәа рылархәейт. Абри анрылархәа ашәтахь, уахык Аботаникатә бахчәҗеи анышә иамадәз иҗысыбаф ытцхны Михаиловсктәи аҗысыжы-

дхынхәит. Ахәылпәз Бериа иан аҗел дасны Лакоба дихәейт уахьафара дыртаарц. Абри ашәтахь, Лакобейи Бериа иҗшәмейи еицны атеатр ахь иҗеит. Абрака ихь еиимкәа ибо далагеит. Асасаиртәхь дыргейт, убрака иҗстәзәарагыи далцит. Аҗәацәа жәпакы ргәи излаанаго ала, Бериа ишәнаҗеи акранифоз ахәшә иртейт. Иагышыкәдырбәҗәейт, Ла-

рҗахь иргейт. Дырбаандашын иашейтбәи – Михаил, ашәтахь дыршәит. Дук хәра имгәкәа иҗаркит Нестор Лакоба иҗшәама Сариа Лакобейи (Цых-облы) 14 шықәса зхытәуаз рыцкәын Рауфи, иара убас Нестори Сариеи ртынхәцәа зегьы. Рауф дыршәит Бутыртәи абахтәҗеи 1941 ш. июль 28 азы. Нестор Лакоба ашәтахь дыриашан.

Адыгэ ныпэ амш

Кавказтәи аетиудкәа

Ахра Анкәаб

■ Ажәсан аҗәуи иахыкы, ишдыру еипш, аетдәкәа рдуней. Амзеи дарей еицрыгашы шрымам еипшдәкыоуп, ихыпшшылоу аетдәкәа жәәи, ажәсан ахы ирхоу еихырышы аҗәкәа хҗей зну-баало иҗәеиқәаиатәоу Абираки, жәйтәзаахыс уи зтоурых иаласоу, хылтшытрапа иаҗәаиғәзоу адыга жәларкәеи ахааназ еикәйтәхашы шрымам.

Апрель 25 рзы иазгәартейт Адыга (ачеркәес) бирак – Адыгэ ныпэ амш. Уи, аҗсуа доуха ауасхырыштытаҗо Дырмит Гәлиа, агазет «Аңсы» атыҗыра анхаҗыркәа ишзихәаз еипш, аамта уадаҗкәа ирпчыргалоз амзыкәа ирыхыны, адуней еиуеипшым ахәтәкәа ркны инхо, зыкыыла адыга жәларкәа – аедыгәкәа, ачеркәескәа, аҗабардакәа, шапсыгаа ухәа рхылтшытракәа зегы зытәкәа рееидыркыло ракзәара иашыноуп (иасимволуп).

«Родиться адыгом не трудно, а прожить всю жизнь и умереть адыгом очень не просто» хәа зхәахыз, зыкы адуней еицадыруа азиндыршы, ауаажәларратә усзуо, сынтәа ди-иҗтәи 90 шыкәса атра азгәартә, хәжәлар рхәкәитрей рхыпшымрей раагара аус аҗы зылшамта шыардоу Иури Калмыков дызхәтарнау адыга жәлар иҗәеиқәаиатәоу, пшыкәкәкәа змоу рбирак аҗны иахбо ихыпшшылоу асахынтәкәа ртәкы азы иҗоуп еиуеипшым атдәарадыратә знейшыкәеи аҗәамтәкәеи. Урт рахытә зегь рааста алартәара змоу хәа иҗхәзоуп: аетдәкәа жәәи – адыга (ачеркәес) жәлахылтшытра (субетнос) хадакәа – абазехкәа, беленеиаа, бжәдыгәаа, жанеаа, аҗабардакәа, амахошкәа, наҗухаиаа, тәмыргәиаа, аубыхкәа, хәтукаиаа, ашапсыгәкәа аадырпшуйт хәа зхәо.

Еихырышы аҗәкәа хҗә ракәзар, адыга жәлар ркны ихадароу, знырра гәгәоу аамста хылтшытракәа

хҗә ралкаара иадыргоуп рхәоит нтамтәкәк. Даеа гәаанагаракәк рыла, урт жәлахылтшытра рацәала ишыкәгылоу адыга (ачеркәес) жәлар ракзәарей ртынч еицынхареи ир-символуп.

Ажәлар рхәамтәк излаҗәо ала, тынч анхара аамтәзы, аҗсадгыл ахычәкәа агәымшәкәа рабҗармәтәа иацданы иныкәргоз, шама-хамзар еихырышыны зхы аҗәаа ихоу аҗәкәа хҗә ракәын, атынчрей аидгыларей рхыкәкы хадакәа ишрейуоу шыкәзыргәгәоз. Ари аҗәамта Нартаа репос (адыга вариант) афырхәа – аҗыра анцәахәи Тлепш ихз иадырхәлоит.

Хытхыртәкәк рыла раҗхәаза адыга (ачеркәес) бирак рзәхит XVII ашәышыкәса алагамтәзы Британиа Ду. Черкәестәылака иааган Шотландиатәи адипломат, ашәкәыҗоу, Константинополь иҗаз Британиатәи аҗдәражәхәартә амазаныкәгао Девид Уркварт ибзоурала.

Абирак иану асахыкәеи ацштәи акырынтә рееитәркхәеит, зкышыкәсала изхәшәыршәи-руа ажәлар ртоурыхтә тагылазаашыкәа инарыкәыршәаны. Иахыа иаабо – иахысыз ашәышыкәса 90-тәи ашыкәсәа рылагамтәзы, асовет хәынтәрра ахыбгалара ашкәахы анарха, уи еиднакылоз аидгылатәи автономтә республикакәа «хазынхара» анапшарга аамтәкәа – 1992ш март 24 раахыс Адыгеиатәи Автономтә Республика иахәынтәрратә биракуп. 2007ш. ииун 7 рзы ахәҗпшра еитәкра маҗкәк алагаланы Адыгеиатәи ахәынтәрратә хеилак еитәшәкәнаргәгәеит ареспублика иасимвол хәданы.

Ишыкәгылахоу традициак аҗабала Адыга (ачеркәес) бирак амш азгәатәра хәҗыркхоит «еылатәи хараныкәара мамзәргы машыналәа иаипхнышәаракәа» рыла, ихыркәахоит аныхәкәа ахымоаҗысуа аҗалакыкәа ауаа рацәа зкуа рашта тба-кәа ркны, еицырдыруа, зегь бзиа еицырбо адыга кәашара Адыгэ Цьегә (аҗсуа кәашара «Аураашы» иеипш) анагзарала.

Есышыкәсеипш сынтәагы ари амш аҗены, адыга жәларкәа рхәтарнаккәа ахыкәынхо ареспубли-

какәа рахтны-қалакыкәа – Нальчик, Черкәеск, Майкәап, ашапсыгәкәа ртәкырадгылкәа – Хаҗыико, Каленж, адыгакәа рхыпхәазара ахымачым Краснодар, иара убас ихароу ахәаанырцә – Иордания, Еиду Америкатәи Аштаткәа ухәа адыга жәларкәа рхылтшытракәа ахынохо шыноажәиҗәба инарейханы атәылакәа рыкны имәаҗысит урт рмилиаттә хәҗра аарпшра, рдоуха азыргара иазкыз, зыкыыла аҗар реипш аиҗабәәагы рхы зладырхәыз алахәҗы-хрей агәыргәрей зыҗәмаҗмыз еиуеипшым акультуратә усмоаҗгәтәкәа.

Аҗсны ауаажәларрагы ирыцәтәымым ари арыцхә акырцуейт, уи ахыла еиуеипшым усмоаҗгәтәкәа еиҗыркаауеиҗәтәи, еиҗарагы атыхәтәантәи ашыкәсәа рзы. Урт рапшыгәкәа иреиуоуп аҗари аспорти рзы ахәынтәрратә Еилакы, Аҗснытәи ахәынтәрратә университет аҗны шыкәсыки бжәки раҗхәа иаартыз В.П. Анкәаб ихз зху аҗсуа-адыга филология ацентр, аҗартә еиҗәаракәа. Амала, сынтәа ус мөхәкы тбаала азгәатәра залыршәмхейт, ианакәызаалак урт усмоаҗгәтәкәа «еышәала ирылахәыз аҗсуа ардәрцәа руазы ааигәа машәырла ипстазаара ахыҗәхтәз инамаданы.

Абирак амш азгәатәра мацара акәымкәа, адыга жәлархылтшытракәа рхәтарнаккәеи хәрей хәибабарей, хәитәнеиаиракәеи есааира рымөхәк шдыртәауа иаршәхәтәоуп аҗсуа милаҗтә газет «Аңсы» 105 шыкәса ахытра иазкыз аныхәатә усмоаҗгәтә хәтәла рхы ахыладырхәыз абәза милаҗтә газет «Абазаштә», ачеркәес милаҗтә газет «Черкес Хәку» рредакторцәа хадакәа – Фардаус Куловаи Лиусана Абидоковаи, иара убас Адыгеиатәи амилаҗтә газет «Адыгэ мак» арәдәктор хәда – Саида Мешлоки, акорреспондент Хәбахова-Анчокова Ириней, аедыгь поетесса, Аҗсны зырҗиаратә хәылтпәзы мәаҗысхәоу, агазет «Адыгэ мак» уаанзатәи аусзуо – Саниат Зыбовай. Агазет «Аңсы» атоурых аҗы ари ахтыс: аамтәказы аешәаратә жәларкәа рмилиаттә газеткәа рхәтарнаккәа тыҗкәагы реикәшәара раҗхәазатәиу. Хәарада, зуасхыр шытәдоу ари аус аҗхәаҗы иацдәхоит, хәзну ашыкәс ахәтәи аҗшыбарак алагамтәзы, Нхыт-Кавказ урт арәдәкциакәа рыкны иазыпхәагәтәоуп, агазет «Аңсы» аиубилеи инамаданы арәдәкциа аусзуоҗәа алархәны еиуеипшым аипыларакәа рымоаҗгәра, убасгы урт рхәаакәа ирәҗгәтәи анашәтәи аусеицуазы ашәкәкәа рнапәцәара.

«Ахы хәычүп, аха шәкы иҗоит» хәа баша ражәа иалам хәжәлар, ашаҗәа хәычызар акәхап уажәазы, аха анашә хәҗыбылра аизырхәрей хәжәоахыр аргәгәарей ирзынархоу аускәа рзы аамтәкәк рыштыхә шәкы еиҗахаргы алшоит...

Иблахкыгоу «Адыгэ ныпэ» – Адыга бирак зхәшәыршәируа хәешәаратә жәларкәа шәышыкәсала атынч пстазаара рдеипшны, адуней ажәларкәа ирыланыхәазаант.

еиуеипшым ачарыц хккәа, акакан лыккәа, ақалмышы, аҗынцыыхәа ухәа ирацәаны. Иара убас ахаакәа рыдагы, арака иуҗылон Анцәа-хәтаратә ныхәчапкәа, аҗаркәа зныз ашәкәы хәычкәа улапш итамшәар ауамызт, аҗәашыкәа, аапынраз иицырцуа еиуеипшым ашәт хккәа, адекор хәа изышытоу арпшзгәтә матәаркәа.

Ари аҗыргәкәтә зхы алазырхәыз дыруазәкуп Мадина Ашә-пҗа. Уи лажәакәа рыла, аҗәи хәба шыкәса раахыс аҗынцыыхәа аҗәтәра лнапы алакуп. Иазгәалтәит аҗынцыыхәа аҗкыкыны ишыкәлто, арасалыхы, акаканлыхы. Уи адагы, изтылышуа ақалмышы, аҗ иалтцуа ази, аҗсуа шылеи шракәу излыхы. Иара убас аҗынцыыхәа адагы, ақалмышы, ақалмышы рәа, еиуеипшым акаканлыкәа кәлтоит. Иланаршәхәеит изныкыкәа аҗхәхәкәа.

Ахеидкыла анапхгафы далхуп

Абырг иажәа хәрыбгыцуп

■ Апрель 26 рзы Аҗсны Аиҗабы Раилазаара аилатәаракәа рзал аҗны имәаҗысит Аҗсны абыргцәа рхейдкыла изаамтәныз аизара ду. Амшхәапштә аҗны икәгылан аҗәтәаҗык: ахеидкыла ахантәаҗы иахәсабрба, ахантәаҗы җыц иалхра. Аҗсны абыргцәа рхейдкыла аҗдан 1993 шыкәсазы, усқан Аҗсны Иреиҗазоу Асовет Ахантәаҗыс иҗаз В. Г. Арзынба Иуспқала. Раҗхәаза уи ахантәаҗыс далхын атдәрауаҗ, ауаажәларратә усзуоу Павел Азынба.

Убрантә иалагеит ари ауаажәларратә хейдкыла ашәкәгыларә. Аусурагы хәҗыркын. Уи аахыс напхгаҗәас иаман азәымкәа-аҗыҗамкәа. Ахеидкыла Аҗқаҗа инакәыршәаны анапхгафы далырхуйт хышыкәса рахытә знык. Убас, хышыкәса раҗхәа ахантәаҗыс далхын аҗстазаараҗы аҗышәа ду зырхәхәоу, шыкәса-рацәала еиуеипшым анапхгаратә матдәракәа збахәоу ауаажәларратә усзуоу Аполлон Думаа.

Аизара ду иалагаанза иархәан Аҗсны Ахәынтәрратә гимн, иара убас минутк аҗымтрала иргәладыршәеит хышыкәса раахыс зыпстазаара иалтзы абыргцәа.

Аизара ду амшхәапштә анырдыркыла ашәхә имәаҗгәоу Рудольф Алшәындыба аҗәа ииҗоит абыргцәа рхейдкыла ахантәаҗы Аполлон Думаа. Уи ахәсабрбатә аҗәахә кәитҗеит.

Хәтә-хәтәла дазаатгылеит хышыкәса ирылагзаны ахеидкыла инанагзәт аусура. Инаимәатәны иазгәеит, Аҗсны абыргцәа рхейдкыла ахантәаҗы насгы Очамчыра араион абыргцәа рхейлак аиҗаби рыда егырт араионкәа рыкәшәкәа рнапхгаҗәа аулафахәы шырмоуаз. Абри азтәара аганахәла Аҗсны анапхгара шырхәтгылаз. Иахыа ахеидкыла араионкәа ркны аус зуа аҗәшәкәа реиҗабәа аулафахәы роуейт. Ари, хәарада, аусура еиҗны аиҗкаараҗы хәартәра алоуп.

Хымҗада, аҗсуа быргцәа хәамтәзтәи ауаажәларра аҗиара иахәтәкүп, рыжәлар рыцәгыейрыбзиет иалагылоуп.

Аполлон Думаа икәгыларәҗы дазаатгылеит абыргцәа ауаажәларраҗы иааныркыло атыҗи ароли. Ахеидкыла ахантәаҗы хыкәкыс иамаз иацәхәтүам. «Абыргцәа рхейлак аполитикатә партиакәеи егырт ауаажәларратә хейдкылакәеи ирейпшны. Хәра еилых-еилаҗа кәмтәкәа, зегы еипшны хрыхәаҗшуйт, ганк мацара хәдгылом. Аполитика хәалаагалом, ус егыхәхәтәоуп. Аҗхәаҗы убри амәала ицалатәуп», – иҗәеит уи иажәа иацәауа.

Аҗсуара алартәарей, аныкәгарей, атдәс-аҗабзны, ахәтәы бызшәеи, хмилиат хәҗрей рмырзәҗы ицхырааҗәоуп, имәаҗгәтәҗәоуп. Аҗстазаараҗы ицәырцуейт еиуеипшым азтәатәкәа, апроблемәкәа, икалоит аймак-аиҗәк зыҗыло, мамзәргы амашәыр иахкәаны ауаҗы дантәхо, аҗәҗа зуз ихәтә иақәыршәара ухәа изхәтгылатәу, азалымдаракәа анцәырцуа амәа иаша ианыкәтәтәу, аҗсуатдәс избатәу азтәатәкәагы маҗым. Арткәа ус, иаармарианы узыз-неиша, иааинырсланы иузбаша ракәым, даара аҗәҗаказара аҗахуп. Ега иуадаҗыргы, ламысла, аиаша уадгыланы уаналаҗәәәа

ахырхәртә аҗшаауейт. Ганк мацара адгыларә ауам. Аҗәйтәуаа аҗыҗара зләз абырг изы ирхәон: «ажәала ахәра зырҗо». Ааи, икалоит ажәа аныхәшәу, аҗстбара иацу ахәа аныхәеуа, аймак зыҗыло реинраалара ианацхәрауа. Абас еипш ахтыскәа маҗымкәа ирылацәәҗәеит, урт рахытә икоуп, хымҗада, абырг иажәа иахәхәтгылауа. Анс акә, арс акә, ахеидкыла иахыа еиҗаҗы иаҗахы иахәаҗшуйт. Аҗәйтәа аахыс Аҗсуараҗы абырг иажәа еснаҗ иазызыршәуан, аусзбәтәкәа абыргцәа рнапәҗы акәын иахынеиуаз, амәаҗы ахырызылрхуаз. Ари ауаажәларратә институт амч аман, хәтыргы аҗәын.

Иахыа абырг иахынзәхәтәоу далхааны ихәапшуйт. Аха, ега ус акәзәргы, Аҗсуара аныкәгара хәтыр зқәу абырг далахәымкәа кәлашы амам. Ускан уи аҗкы алашызуейт. Аиҗабы иажәа еснаҗ иазаган, имәаҗгәтәган, ихәтә ихымәаҗгәаҗы җырпшыган. Абарткәа зегы еиқәырханы пхәака ицалатәу. Еицәгыло аҗәаразәараҗы абырг иажәа кәыҗа иахыа еиҗаҗы ихәартәоуп, ицхыраагзоуп.

«Аҗсны абыргцәа Рхейдкыла аусура хәхәынтәррей хәжәлари рзы итгәгы ихәартәхәртә иныкәатәу, уи азы аҗшәамтә җыцкәа ыкоуп, рынагзара амәаҗы хәицанызароуп», – иҗәеит Аполлон Думаа. Иажәа хыркәшауа, Аҗсны аҗеипш бзиа амазарц дакәныхәеит, абыргцәа аҗәабзиарей ақәра назеи рзеиҗеишыейт.

Анашә ахәсабрбакәа кәртҗейт: Гагра араион абыргцәа рхейлак аиҗабы Рудольф Алшәындыба, Очамчыра араион абыргцәа рхейлак аиҗабы Иура Лагәлаа, Ткәарчал араион абыргцәа рхейлак аиҗабы Зураб Аргәыниа, Ақәа ақалакы абыргцәа рхейдкыла аиҗабы Леонид Абҗәҗәа.

Аизара ду аҗны дыкәгылеит Аҗсны ақырсиан динхәтәра ауахәама аиҗабы, аиерей Басариан (Аҗлиаа).

Ажәахә ахцәәжәаракәа рыштыхә абыргцәа рхейдкыла аусура цәҗам хәа ахәшәра артәит. Уи нахыс ииасит аҗбатәи азтәатәы ашкәа.

Аҗсны абыргцәа рхейдкыла ахантәаҗы җыц иалхразы инаштын Аполлон Думааи Леонид Абҗәҗәаи ркандидатуракәа. Ленид Абҗәҗәа хәтәаҗәарала ихәтә икандидатура мап ақәикит. Иаанхаз аҗыҗытрахә иҗыргылан, ахеидкыла ахантәаҗыс аҗхәаҗы далырхит Аполлон Думаа.

Аполлон Думаа диит 1942 ш. декабр 21 азы Очамчыра араион Тхына ақытан. Аҗсуа жәлар рмилиат-хәкәитратә кәҗара далахәын, Очамчыры араион аҗны иаҗдәз Аҗсны жәлар рфорум «Аидгыларә» ақәа аиҗәаҗәа дреиуан.

Абасала, Аҗсны абыргцәа рхейдкыла аизара ду аусура хнаркәшеит.

В. Ажәанба

☎ Афотосахәа- sputnik-abkhazia

Ицәыргәкәтәан рнапкымтәкәа

Мшапы аламталаз

Стелла Сақания

Мшапымза 27-28 рзы акультура-платформа «Гәыма» аҗны имәаҗысит Ипшәоу Мшапы аламталәтәи «Ахаакәа рҗармыкәа» аҗыргәкәтә. Уи аартын ашыҗы, асаат 10 инаркны 17- нза.

«Гәыма» ахәтарнак Хыбыла Возба лажәакәа рыла, ас еипш иҗоу аҗыргәкәтә традициакәеит хәаажәларраҗы. Сынтәа «Ахаакәа рҗармыкәа» актәи амш азы рхы аладырхәит аҗәәаҗык, аҗбатәи амш азы урт рааста җынтәны еиҗан.

Ари аҗыргәкәтә рхы ала-

дырхәыр ауейт Аҗсны икәынхо, агәәхәара змоу зегы дара рхәтарнапала икарто ачыс азыргара. Урт рхыпхәазараҗы иҗан Ипшәоу Мшапы аламталәтәи ачыс хккәа реипш,

«Ашарқы – Етдә» № 2

Абицарақәа анейцагыло –
анасыцқәа ирейхауп

Ажурналистика – ари ауафымтәиәсеи, аҕыстазаарей, аизхарей, аҕеарей бзиа избо изы эда ыкам занаатуп. Ажурналист илшоит иаҕысу ауафы ихыз аназатәра, аҕыстазаара аҕышара ганрацәала аарҕышра, адунеи агәе-исыбжь анырра. Абартқәа нарҕаулан изнырыз, издырыз, акыгыҕь ахь иназгаз ажурналист ихатәи байа ихатәи напала иргылоит.

Ажурналист ауаажаларраҕы хатыр иқалоит иажәеи иуци анеимадахо, иусаҕе аиашара ахра анауа, ихымғаҕы-гаша аңырыҕышыго. Иара убас ажурналист иус ақәҕеара иуеит делкәа-еилгәицәа даныкоу, дызлацәажәо анидыруа, икәша-мыкәша икоу ауаа рацәажәаша данакәшәо.

Ажурналистика занаатс ишымтызуа аҕар ахьҕаҕыло иамеигәыргыо уаҕ дыкам. Аха зегы ирейхауп ажур-налистика зезызуа рхатәи бышәа бзиан иахьырдыруа. Агазет «Аңсны» иахьатәи аномер аҕны зкыҕыҕымтәқәа ану Аңснытәи ахьынҕарратә университет ажурналистика аҕәша итәларц зкыҕәку роуп. Дара рзыҕәа ина-сылуп раҕыза акәны рнафымтәқәа агазет «Аңсны» адыҕақәа рҕны иахьыҕыҕыҕаз. Арт ақәҕицқәа раҕы-рак маҕына ашкол итәоуп, аҕәеизатәи акласс аҕы аҕара рҕоит. Урт Раиана Бебиаҕа, Сабина Чытанаа, Мила-на Чыбәлиа, Алиона Гәымҕа роуп.

Мҕамш ажурналистиҕа ҕарацәа! Иахьа шәара икәшәоит раҕхьатәи ашьаҕа ари азанаат ахь аҕоурых ду-змоу, жәынҕы-ҕанҕы хажалар рҕахәи зхәо агазет-бирақ «Аңсны» ала. Уи насың дууп!

Екатерина Бебиа,
Аңснытәи ахьынҕарратә университет
ажурналистика акафедра апрофессор,
афилологиятә тҕаарадыррақәа рдоктор

Сызныло амҕа

■ Шака ицдакузеи хзыхьзарц хөйзәхшәо, зышәтра ххыла-ны хнеиуа, аха запҕнышлара хә-лымшо аамтә? Шакаҕы ирласны имҕасузеи ауаҕ ицстазаараҕы зегь реиҕа ахаарей, аҕәлашәа-ра бәандақәеи згәылаку ахычра? Иахьейцш исгәлашәоит актәи акласс ахь санҕаз амш.

Сани саби наҕ-ааҕ снапқәа кны ашкол ашәхымс санахырга, сәаҕһа

иацәырцит ацарадыррақәа рдунеи ссир. Уи амш сара сзы раҕһызатәи царадырратә мшызтҕы, жәеиза шықәса анҕаз хамбазакәа, ихаз-гәакыоу хартәацәа бзиала хәа рахәаны, хашкол гәакыа ааныжы-ны, ацстазаара ду ахь амҕа ханы-лараны хәкоуп лассы. Аушымтәцәа зегы реицш, сарҕы иаины иа-асыдгылеит азанаат алхра аамтә. Акырза схәиуан, еиҕсырҕышан еи-уеицшым азанаатқәа рхырхартақәа, урт ирымоу ачыдарақәа ухәа. Хәа-рада, азанаатқәа зегы дара ртыҕ аҕны ихадоуп, ауаҕы ицстазаара изакәымтәхо иадхәалоуп, аха сара исызбейт иалысхырц ажурналист изанаат. Избанзар, истахуп сьжәлар рҕахәи схәаларц, сыҕсадгыл аҕ-ныцқа имҕапысуа ахтысқәа рыҕәта сгыларц. Ари азанаат даара аин-тересгы адоуп, иалшогы рацәоуп ауаажаларразы. Сара акырза исгәаҕоит ажурналист иукураҕы ауаа рацәа дахьырдыралоу, иумоу дара ирызцәыртыуа азцарақәа ртак аҕацара иеахьазыкуа, аамтә ашьаҕа дақәшәаны дахьцо. Ажурна-лист гәынхәтыстала акәзарҕы ины-руазароуп ацстазаара еиуеицшым ахырхартақәа, итбаазароуп иду-нейхәаҕышыа, дырзааиҕазароуп

дызхатарнаку ижәлар, убаскан ауп изанаат дзкәзаны даныкало. Абарт ачыдарақәа анейдысхәала исоуит аҕәахәара сжурналистхарц азы.

Уи азанаат ачыдарақәа рытцаразы сара сырҕыцшуйеит еиуе-ицшым, ззанаат иазкәзоу ажурна-листцәа. Урт рхыҕыҕызараҕы еиҕа далыскаауеит зуси зажәеи еима-доу ауаҕы лаша, зыцстазаара зегы аҕсуарей аламыси изызхауа аҕар рылазаара иазызуа, Аҕсны зәаҕ-сазәыиз ажурналист Екатерина Гьар-гы-ицҕа Бебиа.

Иара убас сызҕыцшуа ажурна-листцәа рхыҕыҕызараҕы дыкоуп Хамидан Гәымба. Лара имҕапылго адырратарақәа еснаҕ удырлаҕы-хуйеит, аинтерес рацәа узцәырыгоит. Даараза исгәаҕоит лдырратарақәа рцикл "Аңсы тоуп хара ххәишҕа-ара" захьзу. Иахьатәи хаамтәзы ирацәаууп узҕыцшша ажурналист-цәа. Дара рзы исхәар сылшоит зза-наат иаҕылыццо ауаа хәа. Сарҕы саҕһаҕа истахуп ихадоу сыҕәта-кы назарц.

Сабина Чытанааҕа,
Ч. Хьйба ихьз зху
Баслахәтәи абжьаратә школ
11-тәи акласс ацәаы

Сдунеи здысхәало азанаат

■ Илашарбагоу, ацстазаара иа-гәылышәуа ашьтыбжкәа зегы згәылаку, ахычра захьзу аамтә амтәыжәақәа уанрыцәку, умҕа здухәалаша азанаат рацәак узхәиуам. Ахычра беио-уп ахтыс рацәа рыла, урт лашаза уцстазаараҕы иуцзауа, мҕақәта-гасгы иузыкалоит, зны-зынла иаацәушәоит, ублақәа аччабжь рҕыкәнацоит.

Аха дарбанызаалакгы иаины иаидгылоит аамтә, ахычра амтәыжәақәа даарыцтыцны, ицста-

заара здихәало азанаат аналихуа. Иаины иаасыдгылт сарҕы убри аамтә. Сара сзы уи аҕақһыкәра ду зцу шәаҕоуп, исныруеит уи иаҕы-лаку аҕыхыцхытраҕы. Саҕһаҕа, сьжәлар рыҕәта сгыланы, урт рҕы итыхо азцарақәа ртак касталарц, информация рацәала еибарку аду-ней сеаҕыласаларц, сымҕаҕы илашаза алашарбаҕақәа аркызарц азы иалсхит ажурналист изанаат.

Сара еснаҕ сазҕылымхәуп сыуа-ажәлар рыцстазаара, сахьынхо Га-гра араион ателехәацшра аусура, хатала ажурналист Саида Ажыҕа лусушәа, иара убас аҕышәала ицәажәо хмилаттә газет «Аңсны». Издыруеит уи газетцәтәи ишыко-угы, статья рацәала аҕеибыта есна-гы еицкәарада иштыцта. Иара 1919 шықәсәзы раҕһызакәны итиҕыит Аңсны жәлар рпоет Д.И.Гәлиа. Аҕо-урых аҕынтәи иаадыруеит агазет «Аңсны» атытра хажәлар рзы ацдәк дузза шамаз. Дырмит Гәлиа ихатә «ари биракуп» хәа азиҕәеит хми-латтә газет. Уи иҕаилнаркаауеит жәларык рҕаҕа аазырҕшуа аби-рак ишаваҕылаз жәларык рҕәеиыс-жы зныцшуаз хҕазтҕы. Шәышықә-са инареиҕаны изхыцтауа хҕазет шака ҕымтә анылахьоузеи? Шака хтыс

аадырцшхьоузеи иара адакьақәа? Ажәйтәи аҕәтәи еидызхәало, хәи змазам архив аҕасабала хәаҕһа иа-ацәыртыуеит агазет «Аңсны».

Иахьа агазет лассы-лассы хнапаҕы ишыкамгы, иаадыруеит уи ацдәк ду шамоу. Насың дууп са-ра сзы раҕһытәи спублицистикатә рҕеиамтә агазет «Аңсны» адакьақәа рҕы акыгыҕь ахьабо. Аҕра ажурна-листика иашьаҕытуп схәар сыл-шоит, зхәицрақәа иашаны зкалам иазназо ажурналист, иашатцәкәны иус дзкәзоуп, аҕһаҕы иарей аима-дара рыбжьоуп хәа сгәи ианагоит.

Ажурналист изанаат сара сад-напхәлеит сынтәа хашкол аҕы Аиа-иара 30 шықәса ахыцтра иадхәала-ны иаадыртыз аҕоурыхтә музеи. Ари хыҕыта Бзыцта аҕоурых аҕәи зхәо му-зеиуп. Арака сара сахцәажәеит Аң-сны Ацынҕытәылатә еибашьраан Бзыцаа ртеицәа знысыз афырхатә-ратә мҕа. Ари ахтыс исаанартит ажурналистика ахь амҕа. Сара еи-лыскааит ари азанаат шысзааиҕәоу, сгәи шазцо, сымч-сылша иара иазы-насырхар шыстаху.

Схы аҕара ганы шәаҕа еихызго-ит сдунеи здысхәало азанаат ашка.

Раиана Бебиаҕа,
Г.А. Алшәндба ихьз зху
Бзыцтәтәи абжьаратә школ
11-тәи акласс ацәаы

Изалысхызеи ажурналистика?

■ Шака рцәкы тбаузеи ауаҕы ицстазаара злейбарку, аимхәы-цқәа реицш еихаҕсоу амшкәа. Ауаҕы имшкәа зегы гәылтәа-харц, дызну амҕа ацәкы аиурц азы, игәтәккәа зегы ацстазаара ралартәара иеазишәоит. Аҕәтәкы змаз ауаҕы дыкәзам. Иара икало-ит ихыыцызар, мамзарҕы амҕахак тбаазар. Сара сыҕәтәкы ажурна-листхара ауп. Изалысхызеи ажур-налистика?

Иакхаз, ажурналистика иалшоит урҕеиаратә мчхара аизырхара. Ари азанаат знапы алаку азкәзацәа лас-сы-лассы ауаа рҕаҕһы икәҕылоит, уи иаанаго аҕапыцтә кәзара рыло-уп хәа ауп. Ифәахаз, ажурналистика - ари аинтерес ду зцоу занаатуп. Ауаа удырыртә алшара унатоит. Аиба-дыррақәа ирыцуп адырра ҕыцқәа, аҕәлаказаара бзиа. Ихҕахаз, да-ра исгәаҕоит ажурналист ицстаза-ашәа. Ажурналист имоуп еснаҕ зегы рзы аинформация, дырҕаауеит еиуе-ицшым аусмәаҕатәкәа. Ажурналист

гхәа дысуазароуп, насгы ихыыц-рақәа гхәа еиҕеиҕәозароуп. Ила-зароуп: ахыкәкынаҕзара, аццакра, аҕәдцалара, аҕабызшәа бзиа, иус чыдала ацкәлашра.

Слыхцәажәар сҕахуп ажурна-лист Марина Гәымҕа. Лжурналисттә мҕа далагоит корреспондентс аусу-ра дахьнейз Гәдоудатәи араионтә га-зет «Бзыц» аҕны, 1986 шықәсәзы. Уи аҕһаҕа хышыкәса лцаратә аамтә ыкан. Аңснытәи ахьынҕарратә уни-верситет даналга ашьтахь, аус луан Аацытәи аа-класск змаз ашкол аҕ-ны, насгы Мгәызырхәатәи абжьа-ратә школ аҕы. Агазет «Бзыц» аҕы деицырдыруа дкалеит аҕәымшәара зыцз лкыпхыҕымтәқәа рыбзоурала.

Аңсны Ацынҕытәылатәи еи-башьра ианалаҕ, лан лахь ашәкәы ҕны афронт ахь дцеит. Аибашьраҕы иаҕычмкәа ихәыз ауаа еиқәлырхейт. Уи дызлаз аҕәиц цыббрамзәзы Аҕәа атарцәраан ақалакы алалара рылшо-ит. «Аҕәымшәараз» амедал ланашьоуп.

Аибашьра анцоз хыызхәалатәи атапанча хамтәс илиҕеит Аңсны Раҕһытәи Ахада Владислав Арзын-ба. Аибашьра ашьтахьтәи аамтәқәа рзы лнапы алакын ауаажәларратә усура. Марина Гәымҕа агазет "Ам-цахара" 20 шықәса инрейханы ре-дакторс даман.

Убасгы журналистк лахасаба-ла сылҕыпшуйеит Анна Гәниацҕа, имҕапылго адырратәра «Азцәара хамоуп» акырза исгәаҕылоит. Иара абзоурала хажәлар рҕы ицхо азца-арақәа зырылгоит, ачынуаа рҕынза иналгоит.

Милана Чыбәлиаҕа,
В.К. Аргын ихьз зху
Гәдоудатәи абжьаратә школ
11-тәи акласс ацәаы

Сгәи иалнахыз

■ Ацстазаара шака ганрацәала итуцәауа аҕара, убриакара амҕа ҕыцқәа узаанартуеит, амчкәа ула-нацоит угәтәкы анаҕзара азы.

Дарбанзаалакгы имоуп даҕаҕы иаламҕашьо, зхәтә чыдарақәа ры-ла еибарку аҕәтәкы. Икалоит аамтә наскәацыҕыҕыҕа уи аҕәтәкы аҕәаҕ-сахыр, аха еихаразак ауаҕы иеа-зишәоит игы итаикыз анаҕзара, уи ацәхьамтра. Хатала сара, аабатәи акласс аҕы сантәаз аахыс истахын сжурналистхар, уи азанаат гәык-псыкала садхәаларц. Жәицш шықәса анысхыц уи сыҕәтәкы хыкәкхейт. Сжурналистхарц еиҕа-ракгы аҕәаыҕәара соуит санаҕһа ажурналист, апрофессор, афило-логиатә тцарадыррақәа рдоктор, ашәкәыҕы Екатерина Гьаргы-ицҕа Бебиа лбиография. Лара лызбахә сара санхәицыз аахыс исахауан, исныруан уи зыжәлар рзы акырза зылшахьоу журналистны дшыкоу. Зегь реиҕа сгәатанза инеиуаз аканы икан Аҕсадгыл ахьчараан иҕахаз рҕацәа дахьрызҕылымхаз.

Аибашьра хлымзәах ианалаҕа, Аң-сны аиқәырхәцәа-ахацәа инары-вагылеит рахәшьцәа-аҕыпхәаҕы. Убарт аҕыпхәцәа дыруазәкын Дәрыпш ақынтан ииз, иаазаз Ирина Кәычкан-ицҕа Таркыыл. Сара ажурналистика аҕәбылра скит еиҕаракгы уи лҕацәа сан-рыҕәаҕәа, аҕоурых ҕыц аццара анысшла ашьтахь. Иахьатәи аамтә-зы ирацәаууп узҕыпшша ажурна-листцәа. Аха сара еиҕа иалыскаауа, ззанааттә мҕа саҕыцшуа ажурна-листцәа дреиуоуп Наала Мыкәцҕа. Лара хра злоу, ауаажаларра-поли-тикатә тцарақәа ирызкны ацсуа цәа зыкәну, ацсуа цәа зхоу адыр-ратарақәа мҕапылгоит. Раҕһытәи лдырратәра иахьзын "Хра злоу". На-ала лхатә излазгәалтос ала, аусура ашкә лшыаҕа анейхылга аҕышәа-ла ацәажәара лцәыуадышын, аха анаҕс илҕеит, лымч-лышла зегы уи иазылыштыт, избан акәзар лзанаат бзиа илбон, даҕа занаатк ләадылхәаларц лҕахымызт. Даара исгәаҕоит лара иактуалтәу ате-мақәа дышырлацәажәо, ахәаҕш-цәа ишырызналго, иштылцәауа, чы-дарақәас дыззаатгыло ухәа.

Иара убас, сызҕыцшуа ажурна-листцәа рхыҕыҕызараҕы дыкоуп Алхас Пүсарди. Иара есышыжы адырратәра "Шыыжьбзи Аңсын-тәыла" ала ианцамтәқәа збоит, ибзышәа даара ицкәоуп, идыр-ратарақәа ацсуа цәа рыкәнуп. Илоуп ажурналист изы ихадоу аказшәа чыдақәа, убри аҕынтә уи уиҕымшыр залшом.

Аиашаз, журналистика ацстаза-араҕы ихадоу занаатуп. Сгәыҕеит сарҕы исылшан хәа жәлар рҕахәи ахәара, ацәбырг хатә ацныкәара.

Алиона Гәымҕа,
Дәрыпштәи абжьаратә школ
аушымтә

Аццарадырраҕы ахъз

Елана Лашәриа

■ Мшацымза 23 инаркны 26-нза Ацсны атцарадыррақәа Ракадемиа иатәу Д. И. Гәлиа ихъз зху Ацсуатцарадә институт аҕы имшаҕысуан атцарауаҕ-абызшәатцаащы, алитературатцаащы, афилологитә тцарадыррақәа рдоктор, ААР академик, Д. И. Гәлиа ихъз зху Ахәынтқарратә премиа алауреат Хәыхәыт Соломон-иҕа Бҕажәба диижьтәи 110 шыкәса атра иазку 68-тәи аихшәаала-тцарадырратә сессиа.

Аилатәара ааиртит Ацсуатцарадә институт аиҕабы, афилологитә тцарадыррақәа ркандидат, ААУ адоцент, Адыгәтәи жәларбжьаратәи атцарадыррақәа Ракадемиа алахәыла Арда Ашәба. Уи ихәеит атыхәтәантәи ашыкәкәа рзы Ацсны атцарадырратә еилазаара ацәыз рацәаны ишамоу, рдунәи шырыҕсахыз хтәыла иналукааша атцарауаа азәырәы. Аилатәара аартуа, асессиа иалахәыз урт минуткәи фымтрала иргәаладыршәеит.

Ацсуатцарадә институт аиҕабы А. Ашәба асессиа аусура хачыркуа, дырзаатгылеит ари атцарадырратә хәышәаара иахьатәи аҕагылазаашәеи арака имшаҕысуа аусурақәа рхырхартә хадакәеи ртәи. Ацсны атцарадыррақәа Ракадемиа иатәу Ацсуатцарадә институт абызшәеи, атоурыхы, акультуреи, адоухатә тынхәи реиқәырхареи, рытцарәи, рырфәиари ирызку усбартоуп. Аинститут аиҕабы инартбааны далацәажәеит Хә. С. Бҕажәба ихатәри мөхакытбаалатәи иусуреи ртәи.

Аццарауаҕ ду диижьтәи 110 шыкәса аттра иазкны

Аццарадырратә конференциа иалахәыз идырбан Хә. С. Бҕажәба иҕа, атцарауаҕ ду Олег Бҕажәба иҕаиҕа авидеонцәмтә, иара иҕәамбзиара иахьаны асессиа аусура ихы изламырхәзеит. Авидеонцәмтәҕы О. Бҕажәба иҕәалаиршәеит иаб иказшы чыдакәа, аҕны дзеиҕшраз, дара реизыкәзаашәкәа шышыкәгылаз, иани иаби рыпатуеиқәдәшәа атәи ухәа ихәычра иагәылыганы иааигаз, аҕхарра зцу агәалашәарақәа. Иара убасгы

О. Бҕажәба далацәажәеит иаб итцарадырратә усура атәгы.

Хәыхәыт Соломон-иҕа Бҕажәба диижьтәи 110 шыкәса аттра иазку 68-тәи аихшәаала-тцарадырратә сессиа далахәын, А. А. Тахо-Годи ихъз зху Дагьыстантәи атцарадырратә институт аурыс бызшәеи алитературеи рыкәаша аусуа Мисат Муслимова. Лара лыкәгыларәҕы дазаатгылеит ацсуа тцарадырратә еилазаареи Дагьыстантәи атцарауаи русеицу-

ра атәи. Илхәеит ацсуаа ртоурыхы рбызшәеи реиқәырхара азцарааҕы Хә. Бҕажәба иеиҕш иҕоу атцарауаа дукәа ргәаларшәара атцак ду шамоу. Кавкәзтәи аиашьаратә жәларкәа рҕы ацсуа поезиеи апрозеи азәлымхара ду шрымоу дазаатгыло ацсуа поетцәа, апублицистцәа шыҕыа – Геннади Аламит Владимир Зантәриеи ирылтеит «Кавкәзтәи ашәкәыҕоҕо рклуб» ишыкәнарҕәгәаз Салих Гуртуев ихъз зху амедал.

Хә. С. Бҕажәба диит 1914 шыкәса рзы Гәыҕ ақытан, ускантәи аамтәкәа рзы еицырдыруаз, жәлар рашәа зыркхьаз анхәы Салуман Бҕажәбеи Матиа Капбеи ртаацәараҕы. Акәатәи Ашхәрыуаа рышкол даналга анаҕс, дталоит Москватәи апедагогикатә институт атоурых-философиатә факультет. Лтшәабзиала итцара хыркәшаны, иҕсадгыл ахь дгьежьюеит 1937 шыкәсазы. Ускантәи аамтәзы иара имацымкәан аочерккәеи астиакәеи зыҕхьаз алитературатцаащы дыҕан. 1941 шыкәсазы, ахытцарзы ауада иашьҕаз атцарауаҕ қәыҕш Бҕажәба, Самсон Чанба дзыҕназ ауада ацапхақәа идыркуеит. Ускантәи аамтәзы С. Чанба арәпрессиа дакәдыршәахьан, ддырзхьан. Хә. С. Бҕажәба ихы изатәамшәзеит уи ауада аҕналара, аха Ацсны ашәкәыҕоҕо реидгыла амазаныкәгаҕо итыҕ мап изацәымкит, избан акәзар уи аҕатцара ашәартара ацын. Абри атәи ихәеит Арда Ашәба икәгыларәҕы.

«Хә. С. Бҕажәба иҕсҕазааратә мөи итцарадырратә тынхәи» ирызкны афилологитә тцарадыррақәа рдоктор, ААУ апрофессор, ААР академик Лили Хәҕба иҕалтцәз ажәахә. 1942 шыкәсазы Хә. Бҕажәба аусура далагоит абызшәеи алитературеи ирызкны Ацсуа институт аҕы. 1943-1953 шш. рзы аинститут атцара-

дырра ақәша аиҕабы ихатыҕуаҕс дыҕан. Ускантәи аамтәзы амилаҕтә кадркәа реиҕаазара ангәагыуацәаз, Хә. Бҕажәба алшарақәа иҕшауан атцарауаа ҕарацәа Асовет Еидгыла иреиҕу атцараиуртәкәа рҕы аспирантура ртәцаразы. Атцарауаҕ ишәыз амонографиякәа рыбжьара иҕоуп Д. Гәлиа, И. Кәагәаниа, М. Лакрба, Б. Шынкәба ухәа ацсуа прозеи апоезиеи шыаҕытс иамоу азәырәы рнысыммөи рырфәиаратә тынхәи ирызку. Хә. Бҕажәба дыҕхьазоуп ацсуа алитературатә критика дашьартыкыны. Асахьаркыратә алитература анаҕсангы атцарауаҕ итцәауан афольклори абызшәадырреи. «Аурыс-ацсуа жәар», «Ацсуа алитература атоурых аочеркәкәа», «Ацсуа бызшәа аграмматика. Афонетикеи аморфологиеи» ухәа ифундаменталтәу аусумтәкәа драворуп. Инапы рылакын артаҕа-методикатә хархәагәа реиқәыршәара. 1969 шыкәсазы «Ацсуа бызшәа бзыҕтәи адиалект афонетика-марфологиатәи алексикатәи чыдарақәа» зыхьызы атемала Хә. Бҕажәба ихәеит адоктортә диссертация. Хә. Бҕажәба ихатә ҕыза, ахәынтқарратә усзуа А. Чочуа иҕа, абиологиатә тцарадыррақәа ркандидат Татианеи иареи дразеит аҕа. Олег Хәыхәыт-иҕа Бҕажәба еицырдыруа царауаҕуп, дакадемикуп, тоурыхтцәаҕуп, иара иаб ипара дацсахәит лхәеит ажаахәҕаҕаҕы, академик Лили Хәҕба.

Аццарадырратә конференциа еихшан цшымшны, мышкәи аусура иалаганы жәаа-ҕажәа ажәахәкәа ҕарцон ацсуа царауаа. Атемәкәа еиуеиҕшымзт, атоурых инаркны алитературеи абызшәатцарәи ркынза. Хәыхәыт Соломон-иҕа Бҕажәба диижьтәи 110 шыкәса аттра иазкыз 68-тәи Аихшәаала-тцарадырратә сессиа хыркәшахәит мшаадырратә 26 рзы.

Агазет «Ацсны» 105 шыкәса ахытцит

Аиубилеи азгәартәит

Стелла Сақаниа

■ Ишдыру еиҕш, агазет «Ацсны» сьнтәа 105 шыкәса ахытцит. Убри инамаданы мшаҕы 24 рзы инартбаан иазгәатан аиубилеи.

Ари амш аены, ашыжь асаат жәаба рзы Ацсны Аҕынцтәылатә еибашьраан Ацсадгыл зхы ақәызтцәз атцеицәа анышә иахьамадоу «Ахьз-аҕша» апарк акны ашәт шыҕцарақәа шытарцарц инеит ареспубликатә хәынтқарратә усхәартә «Ацснымедиа» анапхгара, агазеткәа «Ацсны», «Республика Абхазия» русуоҕа, ара убас аиубилеи азгәатара ашка аапхьара змаз Татарстан, Карачы-Черкәестәыла, Адыгеиатәыла, Москва ухәа ркынтә асасцәа.

Анаҕс ашәткәа шытцан агазет «Ацсны» ашәтаркы Дырмит Гәлиа ибака амтцан. Асасцәа напхьан ацсуа алитература ашәтаркы Дырмит Гәлиа Иҕны-музеи ашка.

Аиубилеи азгәатара иазкыз ахәылҕаз мшаҕыргон ажуриалист Адгәыр Гәынбеи Ацснытәи ахәынтқарратә унивеситет афилологитә факультет ажуриалистика ақәша аҕбатәи акурс асудентка Саида Хәразиа-пҕаи.

Аресторан «Ерцәхә» ашка имшахыҕыз бзиала шәаабейт хәа рахәо, агәыргьаратә еилаҕара аартын. Аныхәа иалахәын Ацсны ахәынтқарра анапхгара, Ацсны Аминистрцәа Реилазаара рхатарнакцәа, Жәлар Реизара адепутатцәа, еиуеиҕшым аамтәкәа рзы ацсуа газет ацәабаа азызбахьоу азәырәы, агазет «Ацсны» акны аус зуа ажуриалистцәа.

Минуткәи аҕымтрала иргәаладыршәеит Ацсны Аҕынцтәылатә еибашьраан Ацсадгыл зхы ақәызтцәз атцеицәа. Идырбан агазет «Ацсны» 105шыкәса ахытцра иазкыз адокументтә фильм. Иапхьан Миха Лакрба иажәеинраала «Дырмит Гәлиа иузынастиуеит».

Аиубилеи азгәатара иазкыз ахәылҕаз мшаҕыргон ажуриалист Адгәыр Гәынбеи Ацснытәи ахәынтқарратә унивеситет афилологитә факультет ажуриалистика ақәша аҕбатәи акурс асудентка Саида Хәразиа-пҕаи.

Аресторан «Ерцәхә» ашка имшахыҕыз бзиала шәаабейт хәа рахәо, агәыргьаратә еилаҕара аартын. Аныхәа иалахәын Ацсны ахәынтқарра анапхгара, Ацсны Аминистрцәа Реилазаара рхатарнакцәа, Жәлар Реизара адепутатцәа, еиуеиҕшым аамтәкәа рзы ацсуа газет ацәабаа азызбахьоу азәырәы, агазет «Ацсны» акны аус зуа ажуриалистцәа. Минуткәи аҕымтрала иргәаладыршәеит Ацсны Аҕынцтәылатә еибашьраан Ацсадгыл зхы ақәызтцәз атцеицәа. Идырбан агазет «Ацсны» 105шыкәса ахытцра иазкыз адокументтә фильм. Иапхьан Миха Лакрба иажәеинраала «Дырмит Гәлиа иузынастиуеит».

Ацсны ахәынтқарратә усхәартә «Ацснымедиа» адиректор Роберт Цюпуа агазет аиубилеи рыдныхәалараҕы аихьзарақәа рзеиҕишьеит. Агазет «Ацсны» аредактор хада Ахра Анкәаб икәгыларәан дазаатгылеит «Ацсны» знысхьоу амөи еиуеиҕшым ашыкәкәа раан амаҕ азызуаз рлаҕеи. Аныхәа агәалакәзаара шытырхуан Ацсны жәлар рартист Лидмила Гәым-пҕа, авокалтә-инструменттә ансамбль «Гәында» иалоу атыҕхәа, Ацснытәи ахәынтқарратә унивеситет афилологитә факультет ажуриалистика ақәша аҕбатәи акурс асудент Илана Цачлиа-пҕа иналыҕоз ашәкәа рыла.

Хьышәа аиқәырхара – хнапы иануп

Наира Сабекиа

■ Ааигәа абызшәатә политиказы Ахәынтқарратә усбарта акны имшаҕысит фыц итыҕыз ацсуа бызшәа атцара иазку ашәкәкәа хәба рзыргара. Арахь иаапхьан ашәкәкәа реиқәыршәара иазааҕсаз атцарауаа, абызшәадырәҕа.

Ашәкәкәа рзыргарахь иаасаанза минуткәи фымтрала дыргәаладыршәеит ааигәа дзунеи зыҕсахыз абызшәадырәҕы, апрофессор Сариа Александр-иҕа Амчба.

Абызшәатә политиказы Ахәынтқарратә усбарта аиҕабы Гәында Кәыцниаҕа итабуп хәа ралхәеит ашәкәкәа рзыргарахь имшахыҕыз зегы. Идырбейт итрыжьыз ашәкәкәа. Уи илхәеит: «Раҕыа ихадоу ацсуа бызшәа дырцара, ичыдоу апрограммала рызнагара ауп. Хәра хусбарта абзоурала иаартын ҕ-гәыҕк. Ртәаҕыс дрымоуп Лиуба Цәеиба. Иахьанза ихыркәшоуп ҕ-курс, ирытоуп асертификаткәаҕы. Ацсуа бызшәа акурс ашәкәкәа ртәажыт, аредакторс дамоуп Диана Шамба. Изцарц зтәху зегь рзы иманшәаланы иҕацоуп. Ахәынтқарратә бызшәа ишахәтоу аус уа иҕаларазы, еиуеиҕшым ахырхартақәа зегы ишырхәтоу аус руазароуп, раҕыа игылоуп аусмәаҕгара. Убри хыкәкыс иҕатцаны итыжьып ашәкәкәа «Ацснышәала аусмәаҕгаразы ацхырааҕза», редакторс дамоуп Светлана Ладариа-пҕа. Г.Х.Андерсен имшира инакәыршәаны еиҕан итрыжыт, Сергеи Зыхәба, Шамил Ақәысба реиҕаҕақәа. Платон Бебиа ишәкәкәа «Амра пхоит», Владимир Ацнариа ахәыҕкәа ирызкны ишәхьаз ажәеинраалақәа реизга «Сыҕсадгыл амра».

Русура атәи иалацәажәеит артаҕа шәкәкәа «Ацсуа бызшәа алаҕартәи абжьаратәи аҕазара» зыхьзу аредактор, аспециалист хада Диана Шамба, иара убас уи авторцәа, апрофессор Альдона Ажибеи, абызшәадырәҕы,

атцарауаҕ Адгәыр Шынкәбеи. Ашәкәкәа актәи ахәта азкуп ашәтыбжькәа ртцара. Иара шоуп ҕ-хәтакны, актәи ахәта 20 урок рыла ишыкәгылоуп. 500 ажәа аус рыдулоуп, иҕоуп имаҕу атексткәа, изтәху зегы рхы иадырхәо. Атцак ду ахтәит атәыладырратә аспект, атцара маншәалоуп, редакторс дамоуп Гәында Кәыцниа, аиқәыршәаҕа Адамыр Беренцы ухәа азгәалтеит Диана Шамба.

Ашәкәкәа аҕбатәи ахәта дазаатгылеит ацсуа бызшәа акафедра аиҕабы, апрофессор Альдона Ажибеи. Аҕбатәи ахәта рызкуп ацәажәаратә темақәа, арака ихадоу ашәтыбжькәа рхала дырцара акәзам, уи ажәа, ахәоу, адиалог ирыдхәаланы, аиндуктивтә метод ала рызнагара. Уи иаанаго, имазеины акгы рахтәзом, дара аҕаршыцыларакәа нарыҕзоит, нас алкаахыи ичырцәуеит.

Аусбарта аспециалист хада, апоетесса Гәында Сақаниа-пҕа дазаатгылеит иштрыжьыз Платон Бебиа ахәыҕкәа ирызку иажәеинраалақәа рышәкәкәа «Амра аҕхәи», Владимир Ацнариа ишәкәкәа «Сыҕсадгыли амреи».

Ашәкәкәа ртәжьыра цыбаба аду зегы итабуп хәа рахәо, икәгылеит Мириа Цнариеи, Кама Бебиа-пҕаи.

Ацсны ашәкәкәаҕоҕо Райдгыла ахантәаҕы Вахтанг Ацхәзоу ихәеит: «Арт ашәкәкәа уатцәтәи амш анахәао ирыцаркуа рацәазар калап, аки-аки еицымкәа ихеибартәауа иҕоуп, арт атыжьымтәкәа зегы, ахәынтқарра аусаҕы ахархәара зауша, зышхәак иаҕызоуп». Иара убас иҕаҕеит ажәалаҕала абрака, абызшәатә политиказы ахәынтқарратә усбартаҕы иказарц шахәтоу акомпиутертә центр.

Ашәкәкәа рзыргараҕы ргәаанагарақәа рхәеит атцарауаа ҕарацәа Дифа Габниа, Альбина Анкәаб, Ритца Сақаниа, апоетесса Заира Тхәитыкәпҕа.

Ашәкәкәа хәыда-псада ирытәхәит ахәыҕахәкәа, ашәкәкәа. Иаазхәарц зтәху рзы иаарласны ашәкәкәкәа рҕы инаҕахәит. Иахьазы урт ртираж 25 нызкы иназоит.

«Абиблиотцхы» – 2024

Ашәкәыңхыра алартәараз

Наира Сабекиа

■ Ааигәа абызшәатә политиказы Ахәынцқарратә усбарта акны имшапысит ҕыц итыгыз апсуа бызшәа рцара иазку ашәкәкәа хәба рзыргара. Арахь иаапхьан ашәкәкәа реикәыршәара иазаац-саз атцарауаа, абызшәадыршәа.

Ашәкәкәа рзыргарахь ииасанза минуткәи ҕымтрала дыргәа-ладыршәеит ааигәа здунеи зыц-сахыз абызшәадыршәи, апрофессор Сариа Александр-ипцха Амчба.

Абызшәатә политиказы Ахәынцқарратә усбарта аишабы ҕында Кәытцниацха итабуп хәа ралхәеит ашәкәкәа рзыргарахь имшахытыз зегьы. Идлырбеит итрыжыыз ашәкәкәа. Уи илхәеит: «Ихәдоу апсуа бызшәа дырцара, ичыдоу апрогратмала рызнагара шакәу Хара хусбарта абзоурала иаартын ҕ-гәыпк. Рцәыс дрымоуп Лиуба Цәеиба. Иахьанза ихыр-кәшоуп ҕ-курс, ирытоуп асрти-

фиаткәагы. Апсуа бызшәа акурс ашәкәкәи тхажыит, аредакторс дамоуп Диана Шамба. Изцарц тхәу зегь рзы иманшәаланы икәтоуп. Ахәынцқарратә бызшәа ишахәтоу аус ауа икаларазы, еиуеицшым ахырхартәкәа зегьы ишрых-әтоу аус руазароуп, раһыа игылоуп аусмәаггара. Убри хыкәкыс икәцаны итыжыуп ашәкәкәи «Ап-сышәала аусмәаггаразы ацхы-раагза», редакторс дамоуп Светлана Ладариа-пцха. Г.Х.Андерсен имшира инакәыршәаны итрыжыит, Сергей Зыхәба, Шамиль Акәысба реицәагәа. Платон Бебиа ишәкәи «Амра пцхоит», Владимир Атцнариа ахәыцкәа ирызкны ииәхьаз ажәеинралакәа реизга «Сыцсад-гыл амра».

Русура атәи иалацәажәеит арцәа шәкәи «Апсуа бызшәа алагартәи абжәаратәи аҕазара» зыхьзу аредактор, аспециалист хада Диана Шамба, иара убас уи авторцәа, апрофессор Альдона Ажыбеи, абызшәадыршәи, атцарауа Адгәыр Шынкәбеи. Ашәкәкәи актәи ахәта азкуп ашытыбжыкәа рцара. Иара шоуп ҕ-хәтәкны, актәи ахәта 20 урок рыла ишәкәгыло-

уп. 500 ажәа аус рыдулоуп, икоуп имачу атәксткәа, изтәху зегьы рхы иадырхәо. Атцар ду ахәтеит атәыла-дырратә аспект, атцара маншәа-лоуп, редакторс дамоуп ҕында Кәытцниа, аиқәыршәа Адәмыр Беренцәа, иазгәалтәит Диана Шамба лыкәгыларәы.

Ашәкәкәи ашәбатәи ахәта даза-атгылеит АУУ апсуа бызшәа ака-федра аишабы, апрофессор Альдона Ажыбеи. Уи рызкуп ацәажәаратә темакәа, арака ихәдоу ашытыб-жыкәа рхала дырцара акәзам, уи ажәа, ахәоу, адиалог ирыдхәаланы, аиндуктивтә метод ала рыз-нагара ауп Уи иананаго, имәеины акгы рахтәзом, дара аеаршыцы-ларакәа нарыгзоит, нас алкаахыи ицәырцуеит.

Аусбарта аспециалист хада, апоетесса ҕында Сақаниа-пцха дазаатгылеит итрыжыыз Платон Бебиа ишәкәи ахәыцкәа ирызку иажәеинралакәа «Амра апцхаи», Владимир Атцнариа ишәкәи «Сыц-садгылы амрей».

Ашәкәкәа ртыжыра зыбаба аду зегьы итабуп хәа рахәо, икәгылеит Мириа Цнарием, Кама Бебиа-пцхаи.

Апсны ашәкәкәи аҕаца Реидгыла ахантәашы Вахтанг Апцхазоу ихәеит: «Арц ашәкәкәа уацәтәи амш анаххәо ирыцаркуа рацәа-зар калап, аки-аки еицшым-кәа ихеибартәауа икоуп, арц атыжымтәкәа зегьы, ахәынцқарра аусаҕы ахархәара зауша, зышхәак иаҕызоуп». Иара убас икәицәит ажәалагала абрака, абызшәатә политиказы ахәынцқарратә усбартаҕы икәзарц шахәтоу акомпиутертә центр.

Ашәкәкәа рзыргараҕы ргәаана-гаракәа рхәеит атцарауа ҕарацәа Дифа Габниа, Альбина Анкәаб, Ритца Сақаниа, апоетесса Заира Тхә-итцыкәкәа.

Ашәкәкәа хәыда-псада ирытә-хоит ахәыцбахчакәа, ашколкәа. Иаазхәарац тхәу рзы иаарлас-ны ашәкәкәи ртыжыра рҕы инагахо-ит. Иахьазы урт ртираж 25 нызкы иназоит.

аусура мшы ашкә ииасырц. 1889 шыкәса ииуль азы 2-тәи Аинтер-национал актәи аконгресс Париж ақәцара аднакылеит май 1 азгәаталазарц атәылакәа зегьы рҕажәлар жәларбжәаратәи реидгылары иамшны.

Урыстәыла атоурых аҕы 1890 шыкәсазы Варшава абри аныхәа азгәартәит. Май 1 иофициал-тә ныхәаны азгәатара иалагеит Октябртәи ареволюция ашәтәх. 1992 шыкәса инаркны атәылакәа рҕажәлар жәларбжәаратәи реидгылары Амш иахьзыртәит Аапынрей Аҕыи Рныхәа хәа. Ица-быргытәкәаны, май 1 аапынра иамшныхәатәкәыоуп. Аапынтәи амра хаа рыкәыпхәо, абри амш лаша гәыргәарала иазгәартон, ажәлар зегьы адемонстрациякәа рахь инеиуан. Арака еицылон аишызцәа, агәакыцәа, атынхәа.

Асовет аамтәзы ари аныхәа Апсны инартбааны иазгәартон. Ақытәкәа рҕы еиҕыркауан еиуеицшым амилаттә хәмарракәа, аеырыракәа. Ихәауыс ашыкәс инаркны ххәынцқарраҕы май 1 рылахәоуп псшәарамшны.

Аиндатларакәа ирызәлымхаз рацәаоын

Аспорт

■ Москва амцан имшапысит аин-датлара хкы аконкур азы Апсны акубок агаразы аицлабра.

Ғыцбак-ҕыцбала еицлабуан жәафшык. Аицлабыртә адәи «Виват, Россия!» акны 150 см. ахара-кыра змаз апынгылакәа рмаршрут ала еиндатлон.

Аицлабракәа рымшапысраан иа-лахәын асасцәа дахькәа, урт дыру-азкыи Апсны Ахада Аслан Бжәаниа.

Аицлабраҕы даиааит Сергей Петров. Наталиа Симониа ләызеи ларей ахпәтәи атып ааныркылеит.

Уаанза имшапысит Апсны Ацыынцтәылатә еибашыраан Ап-садгыл зхы ақәызтәз ргәалашәара ахьзала аиндатлара. 140 см. ахара-кыра змаз апынгылакәа ркны давиа-аит Дариа Шычербатых.

Апсны акубок агаразы хәынтәуп аицлабракәа мшапысуеиҕытәи, аха «Виват Россия» акны раһыаза акәны имшапысуан.

Аицлабракәа аҕшыҕауыс дры-моуп аконкур азы зныкымкәа СССР ачемпион Харлам Симониа.

Краснодартәи аеырыракәа

■ Апрель 27 рзы Краснодартәи аеырыракәа акны аеырыракәа сезон аартра мшапысит.

Аеырыракәа раһыатәи амш азы жәаоантә имшапысит. Аиц-лабракәа Апснынтәи рхы рыла-

ны жәлар Рцыынцтәылатә еи-башыраҕы итәхаз ргәалашәара иазкыи Апхьахә агаразы 1800 метра ркны аиндатлараҕы Ахра Ашәба иеыҕ Цәлиил Гранд ашәбатәи атып ааннакылеит, актәи атып агеит Теректәи ашәацкәа

дырхәит аеаазара знапы ала-ку реыҕкәа. Аеырыракәа сезон аартра ахәтыр азы 1800 метра аицлабракны реаладырхәит хышыкәса зхытцуа арабжәла еи-уоу аеыҕкәа.

Арака Беслан Апцхазоу иеыҕ Осман Абан ашәбатәи атып аан-накылеит, Апсны аҕари аспорти рускәа рзы Ахәынцқарратә еила-кы ахьзала иалахәыз аеыҕ Кол-хида Терск ахпәтәи атып атәашы-хеит.

1992-1993 шш. рзтәи Апс-

В.Ацанба

Узызәлымхәхаша

Уамашәа иубап

Антон Харченко иаҕшы-гамтоу «Nartman Abkhazia Xtreme Triathlon» хәа хьзыс изауз аин-датлара амшапгара агәазыхәара инаҕеит Нартаа репос. Уи мшапга-хоит тагалан, октябр 12 рзы Апс-ны ацакырадгыл акны аицлабра хккәа хпә рыла: азсаралатәи, амаланыкәалатәи, аицхныларала. Хәазарактәи аиндатлара актәи ахәта мшапысуеит азия Шәкәыр-ча, анафс уи алахәцәа маланыкәа-ла азия Ритца ихалароуп, уантәи

еицхнылоит ҕаҕыа азылбааеҕеа акнынза. Зеипшла аиндатлаоцәа 234 километр иахысыр акәхоит.

«Аиндатлара апцаракәа даа-раза иуадаоуп, ачхәреи алшарей аарпшны зегьы қәҕиарала ры-нагзара зылшаз хымпада нартаа иреиуоу ҕырахаатәкәахоит» хәа азгәеиҕеит аиндатлара адирек-тор Андреи Харченко аинформа-циатә агентра «Спутник» иеитәз иеҕәажәаракны.

Ари ашыза аиндатлара хкы Апсны раһыаза акәны имшап-гахоит.

А. Амзацба

Аапынрей аҕыи рныхәа

■ Идыруп, май 1 шазгәартәз аҕажәлар реидгылары иамш-ны. Аха издыруа мацәуп ари аныхәа ахы шытцнахыз Амери-ка.

Арыцхә атоурых зыдхәалоу

1886 шыкәсазы Чикаго имшапы-сыз ахтыскәа роуп. Убри ашыкәс май 1 азы Чикаго аусуцәа аза-бастовка кәртцеит 15 саат аусу-ра мшы иаҕагыланы, афабри-какәа зналаҕы икәз рҕаҕхәа дцаны икәдыргылеит аасаткәи

АПСНЫМЕДИА

Ареспубликатә хәынцқарратә усхәартә «Апснымедиа»

gazeta-apsny.info
apsnygazeta@mail.ru

ател: +7 (840) 226-15-75 / 226-59-73
атыгтыһы: Апсны, Акәа ақ, Ажәанба имша, 9

Аредактор хада
Ахра АНҚӘАБ

Агазет адцала ифым астатиа ахә аредакция иазшәазом. Агазет ахә–20 маатк.